

Drogpolicy - riktlinjer för hantering av beroendefrågor i grund- och gymnasieskolan inom Kunskapsstaden Helsingborg

Bakgrund

All personal i Helsingborgs skolor skall aktivt arbeta för en Alkohol-Narkotika-Tobaksfri skola. Arbetet syftar till att förebygga, tidigt upptäcka och ingripa mot bruk av droger bland elever i enlighet med gällande rätt.

Drogpolicyn, som årligen revideras, gäller från och med vårterminen 2010.

Rättspraxis

Det finns enligt Skolinspektionen inte stöd i någon svensk lag eller författning för att genomföra drogtestar i skolan om testet görs mot elevens eller vårdnadshavarens vilja. Det är därför viktigt att elevens/vårdnadshavarens samtycke är fullt frivilligt och reellt. Eleven får inte uppfatta någon press att lämna urinprov eller utsättas för hot eller repressalier om han eller hon avstår från att lämna testet.

Skolinspektionens beslut 2009:2070

”Det framgår av 2 kap. 6 och 12 §§ regeringsformen att varje medborgare gentemot det allmänna är skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp men att detta skydd kan begränsas genom lag. Urinprovtagning utgör ett kroppsligt ingrepp. Åtgärder som innebär att gymnasieelever tvingas genomgå drogtest genom urinprovtagning kräver alltså lagstöd. Det finns inga sådana bestämmelser i skollagen. Det är därför olagligt att tvinga en elev att lämna ett sådant drogtest.

En elev kan frivilligt gå med på att drogtestas genom urinprovtagning. För att kunna genomföra ett frivilligt drogtest krävs ett tydligt samtycke från eleven. Medverkan i ett drogtest är känsligt från integritetssynpunkt, inte minst när det är frågan om slumpvisa tester. Frivilligheten från elevens sida får inte bara vara formell utan måste även upplevas som reell. Detta innebär att eleven inte av någon anledning får känna sig

tvingad att delta i drogtestet. En elev som inte vill låta sig drogtestas får inte utsättas för direkta eller indirekta påtryckningar eller repressalier från skolans sida.

Det är en grannliga uppgift för skolan att förvissa sig om att eleven verkligen upplever drogtestet som frivilligt. En gymnasieelev står i en beroendeställning till skolans personal. Det kan även förekomma gruppträck som gör att en elev ger sitt samtycke till något som den egentligen upplever som integritetskränkande. Detta gäller även för myndiga elever. Skolinspektionen vill framhålla att tyngdpunkten istället bör vara att arbeta förebyggande genom att exempelvis informera elever och deras vårdnadshavare om drogproblematiken. Rektor har ett uttalat informationsansvar för att elever får kunskap om risker med droger enligt läroplanen.”

Skolinspektionens promemoria 2009-10-27

”Det kan finnas situationer där drogtestar behöver företas av säkerhetsskäl, exempelvis i gymnasieskolans yrkesinriktade utbildningar. Där kan det förekomma inslag som vid drogpåverkan kan medföra fara för elevers eller andras säkerhet, exempelvis inom transportteknisk utbildning. Skolinspektionen har i sitt beslut den 11 december 2008 bedömt att drogtestar får genomföras på förekommen anledning, dvs. i anslutning till farliga moment som kräver drogfrihet. Det kan inte bli frågan om slumpvisa drogtestar utan en förutsättning är att samtliga elever testas. Testerna kan inte genomföras med tvång, utan förutsätter elevens samtycke. Om eleven inte lämnar sitt samtycke blir konsekvensen att eleven inte får delta i det farliga undervisningsmomentet.”

Se även **Skolinspektionens beslut 2008-10-24**, avseende Landskrona kommuns slumpvisa drogtestar i åk 8 och 9.

Skolans förebyggande arbete

- All personal och alla elever skall ha kunskap om droger och dess skadeverkningar.
- Vårdnadshavare och elever skall informeras om drogpolicyn.
- ANT (Alkohol-Narkotika-Tobak)-undervisning/information ges regelbundet.
- Samverkan sker med Fritid, Socialtjänst och Polis.
- Vissa praktik- eller arbetsplatsförlagda utbildningar (APU) kan ställa krav på att drogtest tas, men även här finns ett krav på samtycke. Det är i dessa fall upp till nämnda praktikplats/utbildning att bestämma om elever som motsätter sig drogtest kan genomföra utbildningen.

Misstanke om droganvändning - snabb handläggning

- Enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen är personal inom myndigheter vars verksamhet rör barn och ungdomar under 18 år skyldiga att genast ingripa om personalen i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till elevens skydd.

Vid misstanke om droganvändning, och då rektor bedömer att eleven löper risk för Skador ska skolan således göra en anmälan till socialnämnden. Ett drogtest kan i detta skede erbjudas via skolsköterskan när det är medicinskt motiverat (jmf 14 kap. 3 § skollagen). Drogtestet kräver samtycke från eleven respektive vårdnadshavaren om eleven är under 18 år, och bygger således på frivillighet. Kostnaden för drogtester får ej utgöra något hinder för genomförande.

Vid elevens/vårdnadshavarens nekande till drogtest är det, efter skolsköterskans eller skolläkarens anmälan till socialtjänsten i enlighet med 14 kap 1 § socialtjänstlagen, socialtjänsten som ansvarar för fortsatt uppföljning av misstanken. Således går gränsen för skolans ansvar att ingripa vid misstanke om att en elev far illa vid anmälan till socialtjänsten. Hädanefter har skolan endast att tillgripa sedvanliga disciplinåtgärder enligt 6 kap. skollagen, exempelvis stänga av en ordningsstörande elev från lektionen. Vidare har utbildningar som innefattar riskfylld eller farlig verksamhet rätt att under en begränsad period stänga av en elev från specifika lektioner (se skolinspektionens promemoria ovan).

- Omedelbar kontakt ska tas med vårdnadshavare om elev är omyndig.
- Omedelbar kontakt ska tas med vårdnadshavare om myndig elev ger samtycke.
- Rektor ska snarast kalla till elevvårdskonferens.
- Under elevvårdskonferensen överenskommes om en individuell handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning.
- Berörd personal hålls informerad efter samtycke från elev och vårdnadshavare.

Konstaterad droganvändning

- Elevvårdskonferens anordnas, på gymnasielever tillämpas gymnasieförordningens 6 kap § 22.
- Socialtjänsten meddelas i överensstämmelse med Socialtjänstlagen 14 kap § 1 SoL.
- Individuell handlingsplan aktiveras.
- Kontakt med etablerade behandlingsenheter erbjuds i samråd med elevhälsan och socialtjänsten
- Elevvårdspersonal håller sig - efter samtycke från vårdnadshavare och elev - kontinuerligt informerad om behandlingsresultat via behandlingsenhet respektive socialtjänst.
- Berörd personal hålls informerad efter samtycke från vårdnadshavare och elev.
- Om missbruk fortsätter hos gymnasielever, trots erbjudna behandlingsalternativ, fortsätter tillämpning av gymnasieförordningens 6 kap § 23-25

Åtgärder vid drogpåverkad elev

- En drogpåverkad elev skall, efter kontakt med vårdnadshavare, avvisas från skolan och omhändertas på ett betryggande sätt.
- Rektor kallar till elevvårdskonferens.
- Polis tillkallas vid destruktivt beteende

Åtgärder vid misstanke om försäljning av droger

- Skolledning och elevvårdsteam kontaktas.
- Rektor gör polisanmälan.

Beslut taget i Skol- och fritidsnämnden 2010-01-21

Kontaktpersoner på skolan:

Namn:

Telenummer:

Namn:

Telenummer:

Namn:

Telenummer:

Namn:

Telenummer:

Denna skrift är framtagen i samverkan med företrädare för:

verksamhetschefer, rektorer, skolkuratorer, skolpsykologer, skolläkare, skolsköterskor, studie- och yrkesvägledare, Socialförvaltning, Ungdomsforum, Fritidsverksamheten, Brottsförebyggande rådet, Polisen, Blå Kamelen samt skol- och fritidsförvaltningens jurist.

Policyn revideras årligen.

Har ni kommentarer på innehållet i denna folder vänd er till:

Skol- och fritidsförvaltningen, Elevhälsan